7/3707

T.C.
DEVLET BAKANLIĞI VE
BAŞBAKAN YARDIMCILIĞI

SÜRELİDİR

Sayı :B.02.0.002/ 6079
Konu :

ANKARA
19./11./2004

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ :a) TBMM Başk.nın, 14.10.2004 tarih ve KAN.KAR.MD.A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/3707-7438/23870 sayılı yazısı.
b) Başbakanlığın 20.10.2004 tarih ve B.02.0.KKG.0.12/106-380-80/4879 sayılı yazısı.
c) Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Başkanlığının, 12.11.2004 tarih ve APK.Pla.Şb.510-192-1356 sayılı yazısı.

Iğdır Milletvekili Sayın Dursun AKDEMİR'in Sayın Başbakanımıza tevcih ettiği Sayın Başbakanımızın da kendileri adına Bakanlığım koordinatörlüğünde cevaplandırılmasını istediği, 7/3707 esas no'lu yazılı soru önergesi cevabı hazırlanarak ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Mehmet Ali ŞAHİN
Devlet Bakanı ve
Başbakan Yardımcısı

Ek: İlgi (c) yazı ve eki soru önergesi cevabı (3 sayfa)

DAĞITIM :
Gereği :
TBMM Başkanlığına

Bilgi :
Başbakanlığa

7/3707

T.C.
BAŞBAKANLIK
ATATÜRK KÜLTÜR, DİL VE TARİH
YÜKSEK KURUMU BAŞKANLIĞI
Araştırma, Plânlama ve Koordinasyon Dairesi

ANKARA

12-11-2004

SAYI : APK.Plâ.Şb.510-152-1356
KONU : Bilgi isteği

DEVLET BAKANLIĞI VE
BAŞBAKAN YARDIMCILIĞINA
(Sayın Mehmet Ali ŞAHİN)

İLGİ: 21.10.2004 tarih ve B.02.0.002/5506 sayılı yazınız.

İlgi yazı ile istenmiş olan bilgiye ilişkin bağlı kuruluşumuz Türk Dil Kurumu Başkanlığından alınan yazı ilişikte gönderilmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

Prof.Dr.Sadık TURAL
Atatürk Kültür, Dil ve Tarih
Yüksek Kurumu Başkanı

EK : 3 sayfa yazı

T.C.
DEVLET BAKANLIĞI VE
BAŞBAKAN YARDIMCILIĞI
TARİH : 17.11.2004
SAYI : 6079

7/3707

T.C.
ATATÜRK KÜLTÜR, DİL VE TARİH YÜKSEK KURUMU
TÜRK DİL KURUMU BAŞKANLIĞI

Sayı : Terim Bilim ve Uygulama Kolu 430/418.- 3650 11 Kasım 2004 27 Ekim 2004
Konu : Türkçe ve TDK

ATATÜRK KÜLTÜR, DİL VE TARİH YÜKSEK KURUM BAŞKANLIĞINA

İlgi: 21 Ekim 2004 gün ve B.02.002/5506 sayılı yazı.

Milli birliğimizin ve bağımsızlığımızın teminatı olan ve kültürümüzün temelini oluşturan Türkçe üzerine bilimsel araştırmalar yapmak, bu araştırmaların sonuçlarını kamuoyuna sunmak üzere ülkemizdeki yetkili kurum Türk Dil Kurumudur.

Yüce önder Atatürk'ün kendi eliyle 12 Temmuz 1932'de kurduğu Türk Dili Tetkik Cemiyetinin amacı, "Türk dilinin öz güzelliğini ve zenginliğini meydana çıkarmak, onu yeryüzü dilleri arasında değerine yaraşır yüksekliğe eriştirmek" olarak tespit edilmişti. Atatürk'ün sağlığında, 1932, 1934 ve 1936 yıllarında yapılan üç kurultayda hem Kurumun yönetim organları seçilmiş, hem dil politikası belirlenmiş, hem de bilimsel bildiriler sunulup tartışılmıştır. 1934'te yapılan kurultayda Cemiyetin adı, Türk Dili Araştırma Kurumu; 1936'daki kurultayda ise Türk Dil Kurumu olmuştur.

Türk Dil Kurumu başlangıçtan beri çalışmalarını iki ana eksen üzerinde yürütmüştür: 1. Türk dili üzerinde araştırmalar yapmak, yaptırmak; 2. Türk dilinin güncel sorunlarıyla ilgilenerek çözüm yolları bulmak.

Türk Dil Kurumunun kuruluşuyla birlikte çağdaş Türkçede çok hızlı bir arılaştırma akımı da başlamış, bizzat Atatürk'ün öncülük ettiği, Türk dilinin yabancı kökenli sözlerden temizlenmesi akımı günümüze kadar devam etmiştir.

Yüce önder Atatürk'ün ölümünden sonra da onun gösterdiği doğrultuda dil konusundaki çalışmalarına devam eden Türk Dil Kurumunun amacını toplu olarak; "Yazılı ve sözlü kaynaklardan Türk dili ile ilgili derleme ve taramalar yapmak; Türk dilinin özleşmesine, zenginleşmesine ve etimolojisine yarayacak inceleme ve araştırmalar yaparak imlâ kılavuzları ve sözlükler hazırlamak, bunları yayımlamak; Türkçe dil bilgisi üzerinde araştırma ve incelemelerde bulunmak; bütün bilim, sanat ve teknik terim ve kavramlarını karşılayacak Türkçe terim ve kavramların bulunmasına yönelik araştırma ve incelemelerde bulunmak; millî varlığımızın temel unsurlarından biri olan Türk dilinin kuşaklar arasında birleştirici ve bütünleştirici özelliklerini göz önünde tutarak yeni kuşaklarda Türk dili sevgisini ve bilincini kökleştirecek, geliştirecek ve yaygın hâle getirecek her türlü tedbirleri almak, bunları kamu kurum ve kuruluşları ile resmî özel eğitim-öğretim kurumları ve kuruluşlarının, basın ve yayın organlarının hizmet ve yararına sunmak, bu konuda her türlü iş birliğinde bulunmak..." şeklinde ifade edebiliriz. Bundan da anlaşıldığı gibi Türk Dil Kurumunun iki temel amacı vardır:

1) Dilimizin özleşmesi, 2) Dilimizin gelişmesi.

Bugün Başbakanlığa bağlı Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu çatısı altındaki dört Kurumdan biri olarak çalışmalarını yürüten Türk Dil Kurumu Türk dilinin korunması, geliştirilmesi ve yozlaşmaya uğramadan zenginleştirilmesi çalışmalarını kesintisiz olarak sürdürmektedir. Kurum bünyesinde oluşturulan çeşitli kol, komisyon, çalışma grupları ve yürüttüğü projeler ile bu amaca ulaşmak için dil konusunda çok yönlü çalışmalar yürütmektedir. Bu çalışmalardan elde edilen sonuçlar da en kısa sürede yayımlanmaktadır. Türk Dil Kurumu yayınları bu gün için sekiz yüzü geçmiştir.

7/3709

T.C.
ATATÜRK KÜLTÜR, DİL VE TARİH YÜKSEK KURUMU
TÜRK DİL KURUMU BAŞKANLIĞI

Ayrıca, yapılan bu çalışmaların da dar bir alanda kalmaması için Türk dili kurultayları, Türk dili kongreleri, bilgi şölenleri, konferanslar da düzenlenmektedir. Dilimizin günümüz sorunlarıyla ilgili söyleşilerle konu hakkında söz sahibi kişilerin görüşleri alınmaktadır. Yine ülkenin çeşitli bölgelerinde Türkçenin sorunları ve çözüm yollarına yönelik birçok konuşma yapılmaktadır. düzenlenmektedir.

Hükûmetçe desteklenen Türk Dünyası Destanlarının Tespiti, Türkiye Türkçesine Aktarılması ve yayımlanması Projesi; Göktürk (Runik) Yazılı Belge, Yazıtları ve Anıtları Albümü Projesi; Karşılaştırmalı Türk Lehçe ve Şiveleri ve Sözlüğü ve Grameri Saha Araştırması Projesi; Türklük Bilimi (Türkoloji) Alanında Yabancılarının Eserlerinin Türkçeye Çevrilmesi Projesi; Mühendislik Terimleri Projesi; Türkiye Türkçesi ve Tarihî Devirler Yazı Dilleri Gramerleri Projesi, Türkiye Türkçesi Sözlükleri Projesi gibi projeler yürütülmektedir. Birçoğunda tamamlanma aşamasına gelinen bu projelerle Türkçenin zenginleşmesi adına önemli eserler ortaya konulmuştur.

Kurum dışında dil konusunda yapılan önemli çalışmalara destek vermek ve özendirmek amacıyla Bilim Ödülü, Edebiyat Ödülü, Basın ve Dil Ödülü, Radyo ve Televizyon Dil Ödülü gibi pek çok ödül, Türk diline katkı sağlayan kişi ve kuruluşlara verilmektedir.

Dilimizin en büyük sorunlarından biri olan Türkçedeki yabancılaşma konusuyla da Kurumumuz sürekli olarak uğraşmış; Anadolu'nun her tarafında üyelerinin verdiği konferanslarla, radyo ve televizyon konuşmalarıyla, bastırdığı afişlerle; birçok makama yazdığı yazılarla, verdiği ödül ve onur belgeleriyle konuyu her zaman dile getirmiş ve sürekli gündemde tutmaya çalışmıştır. Ayrıca, 1993 sonunda kurduğu *Yabancı Kelimelere Karşılık Bulma Komisyonu* aracılığıyla da yabancı kelimelere karşılıklar bularak bunları basın yayın organlarına ulaştırmakta, ayrıca bu kelimeleri aylık dergisinde ve ayrı kitapçıklar hâlinde de yayımlamaktadır.

Yine aynı amaç için oluşturulan kol ve komisyonlarla bugüne kadar yayımlanmış seksene yakın terim sözlüğü (Felsefe, Mantık, Hekimlik, Toplum Bilimi, Kitaplık Bilimi, Tarih, Hukuk, Coğrafya, Kent Bilimi, Dil Bilimi ve Dil Bilgisi, Sinema ve Televizyon, Gök Bilimi, Eğitim, Kimya, Fizik, Matematik, Malzeme Bilimi (Metalurji), Gösterim Sanatları Terimleri Sözlükleri) ve hazırlanmakta olanları da bu konuya örnek gösterilebilir.

Türk Dil Kurumu asıl olarak, Türkçenin kültürün her alanına hâkim olması, günlük konuşma dili dâhil, bilim ve sanat alanında da tamamen Türkçe konuşulması yönünde çalışmalar yapılmakta; özellikle kitle iletişim araçlarında kullanılan dilin Türkçeye zarar verici nitelikte olmaması yönündeki faaliyetlere ağırlık verilmektedir.

Bu gibi çalışmalar etkilerini göstermeye başlamıştır. Örneğin, yabancı sözlerin dilimize yerleşmesinde önemli bir etken olan yabancı sözlerle yapılan adlandırmalar konusundaki endişemize birçok belediyemiz de katılarak Belediye Meclisleri kanalıyla ticarethaneler ve benzer kuruluşların Türkçe isim kullanmaları, mahalle, meydan, cadde ve sokaklara da Türkçe isim verilmesi hususunda tavsiye kararları almışlardır. Bu duyarlılıklarından dolayı Karaman, Boyabat/Kastamonu, Turgutlu/Manisa, Afyon, Konya, Kırşehir, Gönen/Balıkesir, Kayseri, Karayılan/Hatay, Keçiören/Ankara, Niksar/Tokat, Kocasinan/Kayseri, Erbaa/Tokat, Nilüfer/Bursa, Beypazarı/Ankara ve Malatya Belediyelerine Kurumumuz tarafından onurluk (plaket) verilmiştir.

Türk Dil Kurumu, elindeki bütün imkânları kullanarak Türkçenin başka dillerin etkisi altına girmeden kendi öz güzelliği ile zenginleşerek varlığını sürdürmesi amacına yönelik birçok çalışmayı aynı anda yürütmekte; bu çalışmaların kamuoyuna yansıması için kitle iletişim organlarına her türlü kolaylığı sağlamaktadır. Bu çalışmalar ayrıca, Kurumumuzun Genel Ağ sayfasında da yer almaktadır.

Türkçenin konuşulduğu ülkemiz dışındaki bölgelere ulaşabilmek amacı da taşıyan Türk Dil Kurumu Genel Ağ (İnternet) sayfası her geçen gün yenilenmekte; Kişi Adları Sözlüğü, Terimler Sözlüğü gibi yeni eklenen hizmetlerin yanı sıra Güncel Türkçe Sözlük, İmlâ Kılavuzu gibi uzun zamandır bu sayfada bulunan eserler de belli aralıklarla güncellenmektedir. Yine, Kurum arşivinin sanal ortama açılması, Ayın Söyleşisi ve Türkçe Gönüllüleri köşelerinin oluşturulması, Kurumumuz tarafından yapılan basın açıklamalarının da sayfada yer alması gibi hizmetlerle Türkçe için başvuru niteliğinde bir ağ sayfası oluşturulmuştur.

7/3707

T.C.
ATATÜRK KÜLTÜR, DİL VE TARİH YÜKSEK KURUMU
TÜRK DİL KURUMU BAŞKANLIĞI

Ağ sayfamızda yer alan eserlerden *Güncel Türkçe Sözlük*, şu aşamada yüz binin üzerinde söz varlığı içermektedir. Yine aynı sayfada *Kişi Adları Sözlüğü* ve *Terim Sözlükleri* de yer almaktadır. Bunların dışında, daha önceden yayımlanan *Derleme Sözlüğü*, *Tarama Sözlüğü* gibi eserlerle atasözleri, deyimler gibi söz varlıklarımızın bir araya getirilmesi çalışmaları da devam etmektedir. Bu proje tamamlandığında yaklaşık altı yüz bin olarak tahmin ettiğimiz Türkçenin söz varlığı aynı başlık altında toplanmış olarak yine ağ sayfamızda herkesin kullanımına sunulacaktır.

Sonuç olarak, Türkçenin başka dillerin etkisi altına girmeden ve yozlaşmadan kendi öz güzelliği ile zenginleşerek varlığını sürdürmesi amacına yönelik birçok çalışmayı aynı anda yürütmektedir.

Bilgilerinize arz ederim.

Prof. Dr. Şükrü Halûk AKALIN
Türk Dil Kurumu Başkanı

Uzman Yard. Âdem TERZİ

Atatürk Bulvarı 217, 06680 Kavaklıdere / ANKARA - TÜRKİYE Tel. : 0 312 428 61 00 • Belgegeçer (Faks): 0 312 468 07 83
Genel Ağ : http//tdk.org.tr • Elmek (E-mail) : bim@tdk.org.tr